

Культура II

01-11-2025

Тиждень #16

Лекція #5:

Микола Лисенко

(прозїрка 26 - закїнчення)

Завдання (з книжки *Українська Культура II*):

Прочитати:

Книжка «Культура II»

Лекція #7:

Послїдовники Миколи Лисенка.

ст. 142-144

Написати вїдповїдь на питання з письмової матури 2023:

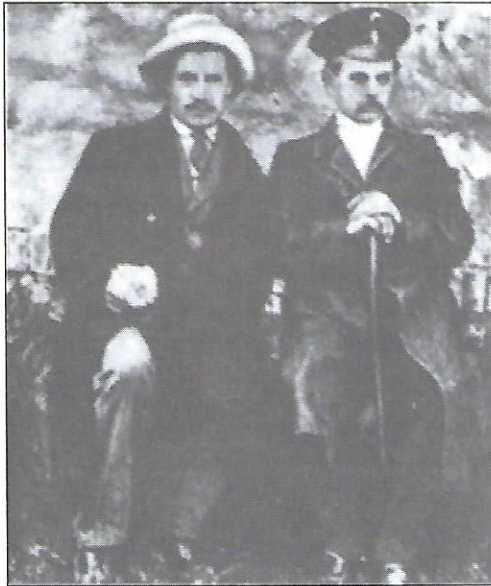
5. Назвїть три твори Миколи Лисенка. Визначїть музичний жанр кожного твору (опера, дитяча опера, симфонїя, кантата, пїсня, увертюра, фортеп'яновий твір, тощо).

Прошу подати джерела з яких ви брали інформації. Тобто бїблїографїю.

(разом 7 пунктїв)

ПОСЛІДОВНИКИ М. ЛИСЕНКА

Ідеї Миколи Лисенка підхопила на початку ХХ ст. чисельна група молодих композиторів. Найвидатнішими спадкоємцями музичного заповіту

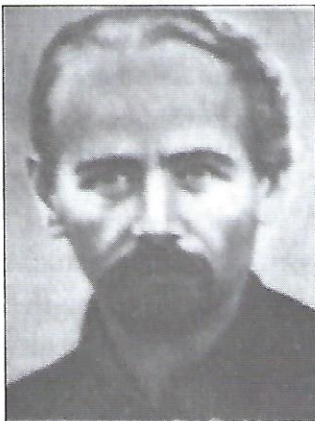

Яків Степовий та Кирило Стеценко.

Лисенка і найбільш талановитими продовжувачами його праці на ниві розвитку національної музики були: **Кирило Стеценко**, **Микола Леонтович**, **Яків Степовий** та **Олександр Кошиць**.

Кирило Стеценко (1887-1922) — учень музичної школи Лисенка, а пізніше — його помічник у хорі. Згодом висвятився на священника. Композиторська творчість Стеценка обмежена майже виключно до вокальної музики. Це насамперед сольові співи (пісні-романси) і твори для хору: пісні та кантати, знамениті обробки колядок і щедрівок. Стеценко також є автором дитячих опер "Івасик-Телесик" та "Лисичка, котик та півник" і музики до сценічних творів "Про що тирса шелестіла", "Гайдамаки" Шевченка і "Сватання на Гончарівці".

В ділянці церковної музики виділяється його "Панахида", скомпонована на теми стародавніх кантів. Разом із його Службою Божою вона належить до найкращих зразків української церковної музики.

Микола Леонтович.

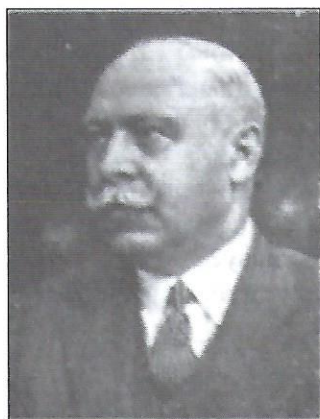
Музика Стеценка має український характер, а перевага у ній завжди на боці мелодії, що виступає в нього широко, яскраво і натхнено. Свої композиції Стеценко вмів окрашувати майстерною гармонізацією, особливо в фортеп'яновому супроводі та в розподілі партій для голосів хору.

Особливе місце в історії української музики належить **Миколі Леонтовичу** (1877-1921), який зосереджувався майже виключно на обробці народніх пісень для хорів. Оригінальних творів у нього небагато: незакінчена опера "На Русальчин Великдень" і кілька пісень. Натомість в ділянці обробки народніх пісень він виявив себе блиску-

чим та оригінальним майстром, і цим здобув собі визначне місце в історії української музики.

Хорових обробок у нього близько 200, і майже всі вони написані "а саррелла" (без інструментального супроводу). Кожна пісня гармонізована цікаво та винахідливо. Часто він застосовує поліфонію з незалежним веденням окремих голосів та імітаційними відгукми, створюючи ефект вокальної інструментації. Деякі з хорових творів Леонтовича звучать як мініатюрні вокальні симфонії; в них Леонтович використовує специфічну барву кожного голосу немов би це були різні інструменти оркестри.

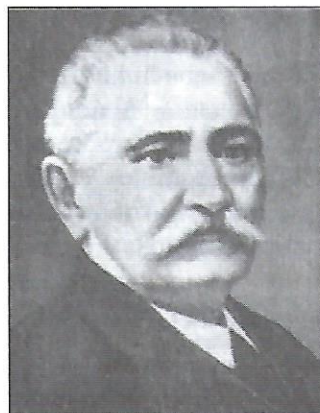
Хорові обробки М. Леонтовича здобули широку популярність, навіть за межами України. Найбільш відомою з них є "Щедрик", який часто чуємо під час різдвяного сезону "The Carol of the Bells". Загинув Леонтович від ворожої московської руки.

Олександр Кошиць.

Олександр Кошиць (1875-1944) опрацював велике число народних пісень для хору. Він також здобув велику славу як геніяльний диригент хорової капелі, з якою об'їхав багато країн світу.

Яків Степовий (1883-1921) — автор численних сольоспівів на слова українських композиторів, частину з яких сполучив в окремі циклі: "Барвінок", "Пісні настрою". Пісні Степового досить прості за формою і мелодією, але приваблюють своєю красою і виявляють блиск справжнього таланту. Своім характером вони спокійні, задумливі і дуже близькі до народної пісні.

Анатоль Вахнянин.

ПОСЛІДОВНИКИ М. ЛИСЕНКА НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ КІНЦЯ ХІХ ст.

Подібно до Шевченка, М. Лисенко мав вплив на цілу Україну, незалежно від того, що українці ділили границі різних імперій. Його ідеї, твори й стиль вплинули і на творчість композиторів Західної України. Найвидатнішими його послідовниками там були А. Вахнянин і Д. Січинський.

Анатоль Вахнянин (1841-1908) — автор хорових і сольових пісень та опери "Купало", яку написав у стилі Лисенківських опер. Вахнянин був засновником і першим директором Музичного Інституту ім. Миколи Лисенка у Львові.

Денис Січинський.

Денис Січинський (1865-1909) написав багато хорових та сольових пісень, фортепіянові твори, оперу "Роксоляна". Він є автором патріотичної пісні "Не пора, не пора". Мелодійність і простота його романсів зробили їх дуже популярними в Західній Україні. Вони переважно мають тужливий характер.

Пояснення слів

спонукати — to induce

Закріплення

- з 1. Що таке обробка? Які українські композитори прославились як найбільш талановиті в ділянці обробки української народної пісні?
- 1 2. Який твір Миколи Леонтовича здобув велику світову славу?
- з 3. Як саме такі композитори як Стеценко, Леонтович та їм подібні були послідовниками Миколи Лисенка?

Вправа — назвати автора наступних музичних творів.

1. Відомої обробки для хору "Щедрик":
2. Дитячої опери "Івасик-Телесик":
3. Музичних точок до Шевченкової поеми "Гайдамаки":
4. Оперу "Купало":
5. Оперу "Роксоляна":
6. Патріотичної пісні "Не пора, не пора":